

Imperialisme

Fra Wikipedia, den frie encyklopædi

Denne artikels **neutralitet** er omstridt

Begrundelsen kan findes på [diskussionssiden](#) eller i artikelhistorikken.

The Rhodes Colossus - en karikaturtegning i "Punch" af [Edward Linley Sambourne](#), der viser imperialisten [Cecil Rhodes](#) og hans tanker om et samlet britisk koloniimperium fra syd til nord i Afrika.

Imperialisme er både betegnelsen for en politik, hvor magthaverne i et land eller område forsøger at undertrykke (og ofte også udbytte) andre lande, folkeslag eller områder politisk og/eller økonomisk og den ideologi, der understøtter en sådan politik. Imperialisme har gennem tiden antaget forskellige former både med hensyn til gennemførelse, motiver og udformning, men der er tillige visse fællestræk, der kan sammenfattes ved de nedenfor omtalte kendetegn.

Årsager

Imperialismens årsager kan sammenfattes i tre forhold:

1. styrke hos den undertrykkende part,
2. svaghed hos den undertrykkede part,
3. foragt for almenviljen og [folkenes selvbestemmelsesret](#).

Formel imperialisme

Formel imperialisme bygger på en direkte underlæggelse af landet, det vil sige at landet kommer under kolonimagtens absolutte kontrol, hvorved landet bliver til en reel [koloni](#).

Imperialisme forbindes ofte med [kolonialisme](#), bestræbelsen på at skaffe sig og vedligeholde [kolonier](#).

Imperialismen i denne "klassiske" form var udbredt i [Europa](#) i perioden fra det [16. århundrede](#) helt frem til midten af det [20. århundrede](#), hvor [Storbritannien](#) havde held til at opbygge verdenshistoriens største [imperium](#), der dækkede næsten 40 millioner kvadratkilometer, men også andre europæiske lande drev imperialistisk politik, fx havde [Spanien](#), [Frankrig](#), [Holland](#) og [Portugal](#) også mange kolonier. Det samme gør sig i mindre grad gældende for [Danmark](#), [Italien](#), [Tyskland](#), [USA](#) og [Belgien](#).

De pågældende lande øgede deres magt ved at tage ressourcer fra kolonierne og videresælge eller bruge dem i produktionen.

Forløbet

Formel imperialisme gennemløber 5 faser eller trin:

1. den forudgående fase, hvor betingelserne for og motiverne til imperialistiske tiltag bliver til. Blandt betingelserne kan nævnes forhold som befolkningsoverskud, militær organisering, udviklingen af dertil egnede skibe og skibsfartskundskab, blandt motiver kan nævnes økonomiske interesser (handel, adgang til råvarer og luksusvarer), religiøse motiver (missionsvirksomhed), sprogligt-nationale eller racebetingede motiver, politiske motiver ("verdenserobreren", udbredelse af et politisk system fx kommunisme), flugt eller dom (ikke så få udvandrere har været dømte kriminelle);
2. gennemførelsesfasen (der normalt omfatter flere krigsbegivenheder);

3. konsoliderings- og forvaltningsfasen, hvor erobreren mere eller mindre omformer vilkårene i samfundet for at tilgodese sine egne behov (ved love, indsætning af egne forvaltere, opbygningen af et stedligt magtapparat i form af politi, domstole og/eller vagtværn, under tiden oprettelse af skoler og sygehuse efter hjemligt forbillede, indførelsen af egen møntfod);
4. afviklingsfasen, der viser sig ved den stedligt bosatte og hjemmehørende befolknings bevidsthed om egen national egenart og som følge heraf krav – ofte ledsaget af modstandskampe – for at genvinde sin egen frihed;
5. den koloniefterfølgende fase, hvor virkningen af imperialismen viser sig i opbygningen af et eget nationalt styre (ikke sjældent endnu mere udemokratisk end kolonimagtens) – hvis det hele ikke ender i borgerkrig og opløsning efter folkelige tilhørsforhold i stedet for de i kolonitiden skabte og ofte kunstige grænser, og eventuelt overtagelse af tankerne om at opbygge et eget imperium (USA, Kina), mens det tidligere "moderland" for koloniimperiet ofte oplever en nedgang (der ikke sjældent er en fortsættelse af de forhold, der gjorde, at man mistede grebet om kolonien eller kolonierne).

Intet koloniimperium holder evigt. Folk kan undertrykkes i århundreder, påtvinges sprog og levemåder, de ikke har ønsket, men før eller siden bryder alle imperier sammen (det gælder også nutidens).

Virkingen

Imperial undertrykkelse skaber had. Magthavere og deres håndlangere får alle, uden undtagelse, et dårligt eftermæle.

<https://da.wikipedia.org/wiki/Imperialisme>